

переконань учнів. Звичайно у класі кожного педагога є і кращі учні і гірші, але наставник повинен однаково ставитись до кожного.

Заходячи в кабінет, учитель обов'язково повинен привітатися, звертатися до кожного учня по імені, уважно слухати всі відповіді дітей і навіть якщо вони не правильні, ні в якому разі не можна сміятися чи принижувати учня.

Педагог повинен завжди тримати себе в руках, знати у всьому міру, не виплескувати негативних емоцій і, звичайно, не застосовувати грубу силу у процесі навчання.

Також важливою особливістю етикету педагога є його зовнішній вигляд і культура мовлення. Вчитель є прикладом для всіх своїх учнів і цей приклад він повинен подавати не лише поведінкою, але й правильністю мовлення і вмінням одягатися.

Щодо одягу, вчитель повинен дотримуватися офіційного стилю, але ніякими правилами етикету не заборонено робити образ вчителя більш сучасним і цікавим, адже педагог повинен привертати увагу, зробити так, щоб його слухали і в цьому йому може допомагати деякі деталі гардеробу.

Мовленнєвий етикет педагога складається з певних частин, адже він взаємодіє з різними групами людей, це і батьки його учнів, і колеги, і звичайно, самі учні. Для кожного з них потрібно підбирати особливий стиль спілкування для того, щоб донести певну думку до цих людей.

Першим, що варто зазначити – це правильне використання всіх правил граматики, влучне підбирання лексики. У спілкуванні з колегами доречно буде використовувати професійні слова, поняття, а от при взаємодії з батьками цього потрібно уникати, притримуватися якомога більшої простоти висловлювань.

Педагог повинен бути прикладом, обличчям цивілізованого суспільства і дотримуватись правил етикету і в поведінці, і в зовнішньому вигляді, і в спілкуванні з іншими людьми. Іншими словами педагог повинен бути втіленням всього найкращого, бути певним “морально-естетичним” еталоном.

Використана література:

1. Словарь по этике / под редакцией И. Кона. – М. : Политиздат, 1981. – 430 с.
2. Естетична освіта педагога : колективна монографія / Т. І. Андрущенко, П. М. Грицаєнко, А. Є. Дорога [та ін.] ; за ред. Т. І. Андрущенко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – 173 с.

Abstract

The article deals with ethical, moral and aesthetic features of educational activities. Also reveals some specifics of teacher's etiquette in different spheres of social life. Text illustrates importance of aestheticization pedagogical activity and teachers.

Keywords: *pedagogical morality, etiquette, aestheticization, teacher.*

УДК 37.015.3:37.011.3-051]:37.091.64

Гузій Н. В.

АКМЕОЛОГІЯ ЯК НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА В СИСТЕМІ МАГІСТЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ОСВІТЯНСЬКИХ КАДРІВ

У статті презентується досвід проектування навчальної дисципліни “Акмеологія” в системі магістерської підготовки педагогічних кадрів, розкривається її змістовне наповнення відповідно до поставлених дидактичних цілей і завдань.

Ключові слова: *акмеологія, навчальна дисципліна, магістрат, педагогічні кадри.*

Сучасний цивілізаційний етап розвитку науки та соціокультурної практики вимагає переосмислення стратегій та шляхів подальшого суспільного, економічного, морально-духовного прогресу людства, що зумовило появу нових фундаментальних наукових теорій та концепцій щодо досягнення високої продуктивної життєдіяльності людини на основі реалізації її творчого потенціалу та прагненні до досконалості. Одним з таких нових наукових напрямів виступає акмеологічне знання – сучасна сфера людинознавства, яка комплексно досліджує “вершинні” досягнення людини у житті та професії, приділяючи особливу увагу вивченню питань особистісної та професійної зрілості особистості, успішності її життєвого шляху та кар’єри, розробленню спеціалізованих засобів їх акмеологічного супроводу.

Вища школа України на нинішньому етапі її реформування орієнтована на суттєве підвищення якості вищої освіти, модернізації її змісту та технологій, впровадження новітніх наукових досягнень для формування національної еліти та майбутнього українського суспільства. Важливим шляхом поглиблення особистісної спрямованості вищої освіти стало розширення можливостей студентів у виборі позанормативних дисциплін, що актуалізує діяльність викладацького корпусу ВНЗ, кафедр із запровадження новітніх наукових досягнень у практику підготовки фахівців з вищою освітою, особливо на магістерському рівні.

У руслі зазначених завдань на кафедрі педагогічної творчості Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова було розроблено та апробовано навчальний курс з акмеології для магістерських програм підготовки освітянських кадрів різних спеціальностей. *Метою курсу* стало оволодіння магістрантами системою теоретичних та прикладних акмеологічних знань та умінь для власного особистісного і професійного розвитку, а також для їх подальшого використання у фахових видах діяльності. *Завданнями* вивчення курсу виступили: усвідомлення предмету акмеології та її місця у системі наукових знань; осягнення фундаментальних методологічних засад акмеології, її наукових підходів та принципів; засвоєння сукупності теоретичних положень та понятійно-категоріального апарату акмеології; оволодіння акмеологічними технологіями особистісного та професійного розвитку; сприяння формуванню акмеологічної культури магістрантів для успішного проектування та подальшого самоздійснення власного життєвого шляху та кар’єри;

У процесі вивчення курсу з акмеології студенти-магістранти опановують *знання* щодо історичних витоків акмеології та стану її розвитку на сучасному етапі; сутності базових акмеологічних понять та категорій; основних теоретичних положень акмеології та її методологічних засад; акмеологічних технологій діагностики та стимулювання особистісного і професійного розвитку людини; акмеологічних інваріантів професіоналізму фахівця та його особливостей у різних галузях прикладної акмеології. До того ж засвоєння таких знань сприяє виробленню у магістрантів *умінь* аналізувати та оцінювати рівень власного особистісного та професійного розвитку; проектувати індивідуальну траєкторію особистісного та професійного зростання; використовувати акмеологічні технології у реалізації програм особистісного та професійного розвитку людини; впроваджувати акмеологічні знання у майбутню практику фахової роботи.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни структурується у два модулі – загальну та прикладну акмеологію.

У змісті *загальної акмеології* виокремлюється тема “Акмеологія в системі людинознавства”, яка презентує студентам історичні витoki акмеологічних ідей у народному епосі, православ’ї, історичних працях, філософських течіях та природничому знанні; основні періоди становлення і розвитку акмеології (латентний, номінаційний, концептуальний, інституційний); місце акмеології в системі наук, сучасні науково-методологічні орієнтації акмеологічних досліджень (природничо-наукова, технологічна, суспільно-гуманітарна) та їх міждисциплінарний характер; науковознавчі аспекти акмеологічних досліджень (загальнометодологічні й конкретнонаукові підходи і принципи), їх парадигматичні основи та провідні концептуальні моделі розвитку (вершинно-пікова, багатoverшинна, інтенційно-динамічна).

У темі “Акмеологічна культура особистості в контексті життєвого шляху людини” розкривається акмеологічне розуміння людини як індивіда, особистості, суб’єкта творчої діяльності, акцентується на дорослості та зрілості як найважливіших ступенів життєвого циклу людини; виявляється сутність, зміст, функції та структура акмеологічної культури особистості, її роль у набутті акмеологічної компетентності та досягненні вершин творчої самореалізації й самоздійснення; показується роль особистості людини як суб’єкту життєвого шляху (життєва позиція, стратегія життя, смисл життя, життєві лінії та перспективи), індивідуальні стилі життєдіяльності як система узгоджених відносин з середовищем, їх типологія та аутокомпетентність як спосіб акмеологічного розвитку індивідуальності й механізм особистісного зростання та самовдосконалення.

Тема “Акмеологічна концепція професіоналізму та розвитку професіонала” присвячена висвітленню професіоналізму як інтегральної характеристики людини праці та фундаментальної акмеологічної категорії; розкриттю акмеологічних інваріантів професіоналізму фахівця як системного поєднання професіоналізму та професіоналізму особистості фахівця, а також акмеологічних умов і факторів становлення професіонала як особистості та суб’єкта професійного шляху.

У змісті *прикладної акмеології* розкривається предмет прикладної акмеології, її роль у структурі акмеологічного знання, критерії виокремлення прикладних галузей акмеології й специфіка акмеологічних методів оцінювання особистості та діяльності у прикладних акмеологічних дослідженнях.

Тема “Види прикладної акмеології” передбачає опрацювання різноманітних галузей прикладного акмеологічного знання залежно від особливостей фаху та інтересів студентів. Серед них варіативно розглядається: акмеологічна служба як форма забезпечення особистісно-професійного розвитку людини, її цілі, завдання, функції, напрями діяльності, технологічне оснащення та акмеологія як професія; педагогічна акмеологія як наукове знання про шляхи досягнення професіоналізму у педагогічній праці та його сучасні теоретичні моделі, критеріальна база визначення рівня сформованості педагогічного професіоналізму; управлінська акмеологія, сутність та особливості професіоналізму управлінця як відповідність фахівця сфери управління вимогам специфіки управлінської діяльності; медична акмеологія як галузь науково-практичних знань про шляхи досягнення професіоналізму в праці медичних працівників, взаємопроникливий і взаємодоповнювальний характер зв’язків медицини та акмеології, характеристика її базового понятійного апарату; інформаційна акмеологія як галузь науково-практичних знань про шляхи досягнення професіоналізму та компетентності у вирішенні завдань з пошуку, збереження, ефективного оброблення, використання та захисту інформації; політична акмеологія, її об’єкт (особистість людини, що бере участь у політичній діяльності) та предмет (закономірності, умови та фактори досягнення політичними професійної майстерності), зв’язки з політичною психологією та політологією; військова акмеологія як інтегративна галузь науково-практичних знань, що розвивається на стику природничих, суспільних та технічних наук і вивчає феноменологію індивідуальних та групових суб’єктів військової служби та ін.

У темі “Акмеологічні технології особистісного та професійного зростання” розкривається сутність та специфіка акмеологічної діагностики як особливого виду пізнання феноменів особистісно-професійного розвитку людини та системи діагностичних процедур їх вивчення (акмеографія та акмеограма, порівняльний аналіз акмеологічних моделей високопродуктивної діяльності, акмеологічний моніторинг та акмеологічна експертиза, психобіографічні методи та експеримент та ін.); акмеологічні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини презентуються в ракурсах інтенсивного навчання, ігromodelювання, психоконсультавання, розвитку аутокомпетентності, ресурсозбереження та ін.

Використана література:

1. Акмеология : учебник / под ред. А. А. Деркача. – М. : Изд-во РАГС, 2002. – 650 с.
2. Акмеология качества профессиональной деятельности специалиста : монография / Н. В. Кузьмина, С. Д. Пожарский, Л. Е. Паутова. – СПб – Коломна – Рязань, 2008. – 376 с.

3. Акмеологія з основами психології кар'єри : навч. посіб. / укл. О. М. Гавалешко, В. В. Пасніченко, Т. А. Кривко. – Чернівці : Рута, 2004. – 84 с.
4. Деркач А. А. Психология развития профессионала : учеб. пособ. / А. А. Деркач, В. Г. Зазыкин, А. К. Маркова. – М. : Изд-во РАГС, 2000. – 124 с.
5. Климов Е. А. Психология профессионала / Е. А. Климов. – М. – Воронеж : МОДЭК, 1996. – 400 с.

Abstract

The article presents the conclusions based on experience of drafting "Acmeology" educational discipline for the system of magister study of pedagogical professionals, as well as provides description of the content of this discipline in compliance with initial didactical targets and tasks.

Keywords: *acmeology, educational discipline, magister study, pedagogical professionals*

УДК 17.023.36-027.521

Дорога А. Є.

ТЕНДЕНЦІЇ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ В СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ

Розглядаються фундаментальні тенденції сучасної світової культури щодо поєднання, взаємовпливу та різноманітних форм вияву індивідуального і всезагального.

Ключові слова: *культура, духовність, світогляд, індивідуалізація, інтеграція.*

Сучасне національне буття вимагає побудови такої системи освіти, яка готувала б не просто високоосвічених, а й висококультурних громадян. Обсяг і глибина знань небагато важать без наявності у суб'єктів цих знань високої культури, духовних запитів та інтересів. Це, звичайно, не виключно вітчизняна проблема. Проблема єдності освіти і культури набула всесвітньо-історичного значення. Адже у світі попри нечуваний розвиток наукових знань і фахову освіченість відбувається глибокий занепад духовних цінностей, руйнування природної і "культурної екології", зростання злочинного світу, споживацького паразитизму, морального цинізму.

Сучасний цивілізований світ переконався у неможливості подальшого соціального прогресу без вирішення проблеми духовності. Особливого значення це питання набуває для суспільств, що знаходяться на переломному етапі свого розвитку, зокрема, для посттоталітарних держав. Ці суспільства успадкували від старої системи деформації та перекося в духовному світі багатьох людей. Зокрема, комуністична войовничість глибоко проникла у національне духовно-традиційне середовище. Більшовизм нищив звичаї і традиції, чим сподівався остаточно припинити народотворення. Але кінець ХХ століття ознаменувався бурхливим підйомом національно-визвольних змагань, напругою етнічних процесів, що визначають характер суспільно-політичних і геополітичних змін сучасності.

Світова культура характеризується двома фундаментальними тенденціями: прагненням до індивідуалізації та прагненням до інтеграції. Важливою рисою культури є те, що індивідуальне в ній є виявом всезагального, а всезагальне не є узагальненим індивідуальним. Культура існувала і існує як сукупність етнічних культур. Отже, всім культурам історичних народів, що мають багатовікову писану історію, притаманний унікально-всезагальний характер. Індивідуальне при цьому присутнє лише тією мірою, згідно з якою конкретний етнос і конкретна культура здатні продукувати та засвоювати цінності загальнолюдського порядку, а всезагальне – лише коли відбувається повнокровний розвиток усіх параметрів того чи іншого типу культури.

Кожний народ прагне забезпечити саме такий характер підтримання культурних традицій, розвитку найбільш перспективних їх компонентів, прагне придбати власне обличчя, ствердити свою індивідуальність за умов уніфікаторських тенденцій сучасного планетарного буття.